

Nejat Sefercioğlu ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ **Konuşturana:** Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Şiirde gelenek konusuna girmeden önce, “gelenek” kelimesinin genel anlamına göz atmamız gerekir. Gelenek, sözlerde “Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar” anlamına gelen bir kelimedir. Bu kelimeyle ilgili olarak dilimizde “geleneklere bağlı (kimse)” anlamına gelen “gelenekçi”; “Toplumsal kuralları ve inançları daha çok geçmişten süregeldikleri için benimseyen, saygın tutan, destekleyen, yeni kültür öğelerine daha az değer veren tutum veya öğretisi” anlamına gelen “gelenekçilik” kelimesi yanında “gelenekleşme, gelenekleşmek, gelenekleştirme, gelenekleştirmek, gelenekli, geleneksel, gelenekselleşme, gelenekselleşmek” kelimeleri de sıkça kullandığımız kelimeler olarak, kelime hazinemizde yer alırlar.

Bu tanımlar ışığında, gelenekle ilgili her konuda olduğu gibi, geleneksel şiirin de “bir toplumda, toplulukta eskiden kalmış olmak; saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilmek, yaptırım gücüne sahip olmak; kültürel kalıntı, alışkanlık, bilgi, töre ve davranış özelliklerini taşımak” gibi zenginliklere sahip olması gerekir.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Divan, Tekke, Halk şiiri, işaret ettiğimiz gelenek özelliklerini kazanarak geleneksel şiir haline geldilerse, şüphesiz ki modern şiir de kendi özelliklerini gelenek haline getirecek ve “Geleneksel Modern Türk Şiiri” özelliğine kavuşacaktır. Bu toplumun beğenmesi, benimsemesi, kabul etmesi, saygı duyması ve takip etmesiyle ilgili bir konudur ve kanımca da modern Türk şiiri ve şairleri bu başarıyı yakalamıştır.

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takılan bir tavır mıdır?

Bence geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak sağlıklı bir düşünce tarzı olmaz. Başarı da olmaz. Önemli olan bu zamana kadar gerekli beğeniyi, sevgiyi ve saygıyı elde ederek gelenekleşmiş şiirimizin karşısına dikilip onu reddedip yok saymak yerine, onların elde ettikleri bu başarıya ulaşacak bir şiir anlayışı ortaya koyup aynı başarıya ulaşmak ve şiir hazinemizi yeni mücevherlerle zenginleştirmek-

tir. Önemli olan mevcudu yıkıp yeni bir şeyler yapmak değil, mevcuttan yararlanıp daha güzellerini yapmaktır. Aksi davranışlar hem edebiyatımıza hem de kültürümüze zararlar verir. Burada rahmetli hocam Prof. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu ile yaptığımız bir sohbetten söz etmekte fayda görüyorum. Ben de “tab” adını verdiğimiz “Allah vergisi şairlik yeteneği”ne sahip olmalarını gerekçe olarak ileri sürmüştüm. Rahmetli hocam benim cevabımı kısmen kabul etmekle beraber, onların büyük şair olmalarının en önemli sebebinin “Divan şiirini okumaları ve bundan daha önemli olanının Divan şiirini iyi anlamış olmaları” olduğunu söylemişti. Bu tespit de gösteriyor ki geleneksel şiirlerimizi reddetmek, onların karşısına dikilmek edebiyatımıza ve kültürümüze yapılacak en büyük kötülük olur. Elbette ki genç şairler kendi geleneklerini oluşturabilmek için gayret göstermelidirler; ancak, bunu yaparken mevcut geleneksel şiirlerimizi yok sayıp bir kenara atmak yerine, onlardan yararlanmanın yollarını aramalıdır. Aşmayı hedeflediğiniz engellerin ne olduğundan habersiz o engelleri aşmak ve daha iyisini ortaya koymak mümkün değildir. Kaldı ki mevcudun ne olduğunu bilmeden, ortaya yeni bir şey koyup koyduğunuzu bilemezsiniz.

Mustafa Nejat Sefercioğlu, şiirinin gelenekle ne tür bağları vardır? Şekil, içerik, hayal unsurları bağlamında neler söylemek istersiniz?

Bu sorunun cevabı oldukça zordur. Buna cevap verebilmek için önce, bir “Mustafa Nejat Sefercioğlu şiiri” var mıdır? Ya da diğer bir ifadeyle, Mustafa Sefercioğlu bir “şâir” mi yoksa bir “müteşâir (=şairlik taslayan)” midir? Onun “Seferî” mahlasını kullanarak Divan ve Halk şiiri geleneklerine uygun mısralar yazmaya çalışması, onu geleneklere bağlı bir şair yapar mı? Bu soruların cevabını ben veremem, bunu ancak değerli şiir severler ve münekkitler cevap verebilirler ve bu uzun bir zamanı gerektiren bir olgudur.

Şiirle ilk tanışmam ve ona ilgi duymam, rahmetli ağabeyim Prof. Dr. Necmettin Sefercioğlu’nun, beğendiği şiirleri yazdığı şiir defterini okuyarak başladı. Bu şiirlerin büyük bir kısmı geleneğe bağlı Halk şiirlerinin şiirleri ile milliyetçi şairlerin millî duygularını ifade eden şiirlerdi. Küçük yaşlarda ağabeyimle beraber devam ettiğim Türk Ocağı toplantıları ve konferansları da birçok değerli edebiyatçı ve şairle tanışmama ve onlardan ilham alıp özenmeme vesile oldu. Ankara Kurtuluş Lisesi’nde okurken yayınladığımız duvar gazetesine yazdığım şiirler ve o yıllarda Çan-

kaya Koleji tarafından düzenlenen Ankara Liselerası Şiir Yarışması'nda birincilik kazandığım "Ölümü Unutmak" adlı şiirimin Türk Yurdu dergisinde yayınlanması, benim şiir yazma hevesime olumlu katkılarda bulundu. Halk şairlerimizin yanında Yahya Kemal Beyatlı, Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Veli Kanık, Cahit Sıtkı Tarancı ile bizzat tanışmak ve şiirlerini kendi sesinden dinlemek mutluluğunu yaşadığım Arif Nihat Asya ve İlhan Geçer, o yaşlarımda şiirlerini okumaktan ve örnek almaktan büyük mutluluk duyduğum şairlerdi. Daha sonra, özellikle edebiyat fakültesindeki eğitimim sırasında okuyup incelemek durumunda kaldığım bütün Türk şairleri, özellikle Halk ve Divan şairleri ilgi alanımda yerlerini aldılar. Edebiyat Fakültesi'nde lisans tezimi, Eski Türk Edebiyatı anabilim dalında, 15. yüzyıl Divan şairlerinden "Dukakinzâde Ahmet Bey Divanı" üzerinde yapmam da geleneksel şiire duyduğum ilginin bir başka göstergesi oldu. Bu ilgi "Fuzûlî Divanı'nda Sevgilinin Fizikî Yapısıyla ilgili Özellikler" adlı yüksek lisans ve "Nev'î Divanı'nın Tahlîli" adlı doktora tezlerimle devam etti. Üniversitede verdiğim Eski Türk Edebiyatı, Halk Edebiyatı ve Osmanlıca dersleri de geleneğe bağlı Türk şiiri ile olan bağlarımı perçinledi. Bütün bu süre içinde geleneğe bağlı ne kadar şiir okudum ne kadar bu şiirlerle ilgili değerlendirme yaptım bunun hesabını yapmam mümkün değil; ancak, şu kadarını söyleyebilirim ki en az altmış beş yıl geleneksel Türk şiirimizle beraber yaşadım ve bu yaşantı ömrümün sonuna kadar devam edecek gibi görünüyor. Bütün bu birikimlerin ilhamıyla yazmaya çalıştığım dizeler beni geleneklere bağlı bir şair mertebesine ulaştırır mı bilemiyorum, umarım ulaştırır.

İlk yazdığım şiirlerin bir kısmına, edebiyat fakültesinde öğrenci iken 1970 yayınladığım "Hasret Çuvalı" adlı şiir kitabında yer vermiştim. Bunlar genellikle serbest vezinle ve hece vezniyle yazılmış, gençlik duygularımı dile getiren şiirlerdi. İçlerinde bir tane aruz vezniyle yazmaya çalıştığım bir şiir vardı. Aruz vezniyle şiir yazmaya, rahmetli doktora hocam Prof. Dr. Amil Çelebioğlu'nun yüksek lisans dersleriyle başladım. Sınıfta üç kişiydik, Cemal Kurnaz, Rıdvan Uzel ve ben. Hocamız, Divan şiirinin özelliklerini ve mazmunları ile aruz veznini daha iyi anlayıp kavramamız için her hafta bir aruz kalıbı verir ve bir sonraki derste bu kalıpla yazılmış bir gazel isterdi. Gazel yazdığımızı göre bir de mahlasımız olmalıydı. Ben soyadımdan esinlenerek "Seferî" mahlasını seçtim ve bu mahlasla şiirler yazmaya devam ettim. Kendisi de "Hayrânî" mahlasıyla şiireler yazan rahmetli hocamla karşılıklı şiirler yazmaya, 1990 yılında hocamızın Hac fârızasını yerine getirirken meydana gelen tünel kazasında hayatını kaybettiği zamana kadar devam

ettik. Bütün bunlar geleneğe bağlı şiirler yazma gayretimin sebebi olarak hayatımda yer aldı.

Yazdığım şiirler çeşitli dergilerde ve "Hasret Çuvalı (1970, 2. bs. 2005)", "Divançe-i Seferî 1997, 2. bs. 2004)", "Milattan Önce (2005, 2. bs. 2020)", "Sana Geldi Bu Gönül (2017)" ve "Dönsün Dedi mi? (2021)" adlı şiir kitaplarında yayınlandı. Birçok şiirim Necdet Varol, Gültekin Yarkın, Rüştü Eriç, Muhterem Sezgin ve Salih Suphi Soner tarafından şarkı olarak bestelendi. Yarışmaları kazanan "Cumhuriyete 60. Yıl Marşı" Prof. Nevit Kodallı, "Gülhane Tıp Akademisi Marşı" Prof. Hikmet Şimşek tarafından bestelendi. Gazi Üniversitesi Marşı'nın güftesini de yazdım. Henüz yayınlanmamış şiirleri mi "Islak Tebessüm" adlı bir şiir kitabında ve aruz vezniyle yazdığım şiirleri de "Divân-ı Seferî" adlı bir kitapla yayınlamayı düşünüyorum. İnşallah yayımlandığını görmek nasip olur. Bütün bu yazdıklarım bana geleneğe bağlı bir şair olmayı nasip ederse, şüphesiz bundan büyük gurur duyarım.

Yukarıda da ifade ettiğim gibi bu şiirlerimin şekil, içerik ve hayal unsurları bağlamında ne kadar geleneklere uygun ve başarılı olup olmadıklarını elbette ki şiirden anlayanlar ve münekkitler değerlendireceklerdir. Bu benim değerlendirme yapacağım bir konu değildir.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Yukarıda da ifade ettiğim gibi sadece yetenek, gerçek hedefe ulaşmak için yeterli olmaz. Genç şair adayları ya da diğer bir ifadeyle şiir yazmaya ilgi duyan hevesliler mutlaka çok okumalıdır, ayırım yapmadan, ön yargılı olmadan çok okumalıdır ve mukayese etme imkanına kavuşmalıdırlar. Hatta ulaşabildikleri tenkit yazılarını da okuyup değerlendirmelidirler. Ancak o zaman kendi özgün şiirlerini yazabilirler. Vezin ve nazım şekilleri birer vasıta. Önemli olan bu vasıtaları nasıl kullandığınızdır. Aynı malzemeleri kullanarak aynı manzaranın resmini yapan ressamın yaptığı resimler birbirine benzemez. Hatta aynı ressamın aynı nesneyle ilgili değişik zamanlarda yaptığı resimler de asla birbirinin aynı değildir; çünkü, bu resimleri birbirine benzemez yapan malzemeler değil sanatkarın o andaki duygu ve düşünceleridir. Bu şiir konusunda da aynı şekildedir ve yazılan şiir kullanılan malzemeden ziyade şairin duygu ve düşünceleriyle şiir olma özelliğini kazanır. Manzume ile şiir arasındaki fark da buradan ileri gelir. Nazım şekli, vezin, kafiye ve redif gibi unsurları mükemmel ve uyumlu olan dizeler, eğer içinde şairin duyguları yoksa ve okuyanı duygulandırıp onda bir heyecan yaratmıyor, ezberleme arzusu uyandırmıyorsa, asla şiir

mertebesine ulaşamaz, manzume (tanzim edilmiş dizeler) olarak kalırlar. Genç şair adayları da manzume ile şiir arasındaki bu ince çizgiyi kavramadan iyi bir “şair” olamazlar, “müteşâir” yani “şairlik taslayan” olarak kalırlar. Bunun da yolu çok okumaktan, özellikle geleneğimize ait şiirleri okuyup onları değerlendirebilmekten geçer. Çok güzel demek yetmez, neden çok güzel olduğunu da kavrayıp ifade etmek gerekir.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına “halk şairi” ve “divan şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Halk şairleri ve divan şairleri için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerlerini almışlardır” düşüncesine katılmak mümkün değildir. Bu düşüncede olanların, ortaya ne koyduklarına ve ortaya koyduklarının ne kadar ilgi uyandırdığı aranılır olduğunu değerlendirmek gerekir. Yeniye överek kabul ettirmek için geçmişin güzelliklerini tarihin tozlu sayfalarına terk etmeye gerek yoktur. İnsan var oldukça söylenecek söz asla bitmez, yeter ki söylenen “laf” değil “söz” olsun. Binlerce yıldır varlığını sürdüren ve bugün de toplumumuzun büyük ilgiyle izlediği Halk şiirimiz ile altı yüz elli yıl varlığı sürdüren Divan şiirimizi gözden çıkarmamıza gerek yok. Onları gözden çıkardığımız zaman mı modern şiirimiz meydanı boş bulup kendini kabul ettirecek. Modern şiirimiz kendi özellikleriyle, Halk şiiri ya da Divan şiiri olsa da olmasa da ulaşmak istediği noktaya ulaşabilir. Yeni şiirimiz geleneksel şiirimizle dost olduğu onları kucakladığı zaman hedefine daha kolay ulaşır ve boşlukta kalmaktan kurtulur. Hiçbir şiirimiz diğerinin rakibi değildir olsa olsa yol arkadaşı olabilirler; çünkü, şiirimize hayat veren şairler aynı kültürün, aynı örf ve âdetin, aynı milletin müşterek duygularının temsilcileridirler. İsteseler de bu meziyetlerinden ve bu meziyetlerinin ürünlerinden kendilerini soyutlayamazlar. Geleneksel şiirimiz Halk şiiri, Tekke şiiri, Divan şiiri adlarıyla ayrı mecralarda akıp giderken birbirlerine rakip olmadılar; çünkü, hepsi aynı kaynaktan beslenen ırmaklar olarak varlıklarını sürdürdüler. Yeni Türk şiiri de bu kaynaktan beslenen yeni ve coşkun bir ırmak olarak edebiyat tarihimizde yerini alacak ve biz hepsini beğenmeğe, onlarla gururlanmaya devam edeceğiz.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Şiir, Türk insanının doğasına uygun bir edebiyat

dalıdır. Hayatının her alanında ister mutlu olsun ister mutsuz, her zaman duygularını şiirle ifade etmekte büyük başarı göstermiştir. Ninnilerimiz, manilerimiz, türkülerimiz ağıtlarımız, destanlarımız ve hatta manzum hikayelerimiz bu düşüncemizin doğruluğunun somut kanıtlarıdır. Özellikle, çoğunlukla kadınlarımız tarafından söylenen ninnilerimiz, ağıtlarımız ve manilerimiz Türk insanının samimi duygularının ifadesidir ve eğitilmiş olup olmamakla da ilgili değildir. Bu sebeple bence şiir yaşadığımız her duyguyla ilgili olarak sığındığımız bir liman, kendimizle sohbet ettiğimiz anların ürünüdür. Bu ürünü başkalarıyla paylaşmak ya da paylaşmamak şahsi bir davranış biçimidir. Şiirlerini paylaşanlar, yetenekleri ilgi görür, şair olarak kabul görürlerse, halka mal olurlar. Şiirlerini başkalarıyla paylaşmayanlar ise kendi dünyalarında duygularıyla yaşayıp kaybolurlar. Ben duyguların şiirleşmiş ürünlerinin paylaşılması ve topluma mal edilmesi taraftarıyım. Bu paylaşım aynı duyguları yaşayanların bütünleşmesine yol açar. Bu da o toplumda birliğe ve mutluluğa sebep olur. Paylaşmak dünyanın en güzel ve kutsal duygusudur. Şiirin geleneksel hale gelmesini gerçekleştiren en önemli sebeplerden biri bu paylaşım duygusudur.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmiş bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Bence geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek ya da geçmiş bugüne taşıyarak inşa etmek değildir. Geleneğe bağlı olmak geçmişle gelecek arasında bir köprü kurup geleceği geçmişle zenginleştirmek, bir milletin örf, âdet ve kültür bağlarını kuvvetlendirmektir ve her milletin buna mutlaka ihtiyacı vardır. Bunu ihmal eden ya da terk eden milletler; millet olma vasıflarını, özgürlüklerini yitirmek tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar. Hazır elinde güzel ve faydalı bir yapı varken niçin onu yıkıp, yeniden bir bina yapmaya uğraşmalı? Yapılacak şey o güzel yapıya daha güzel yapılar ilave ederek onu daha mükemmel hale getirmektir. Yüzlerce hatta binlerce yılın birikimlerini yok edip yeniden biriktirmeye uğraşmanın bir mantığı olabilir mi?

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söyletiniz?

Böyle şairleri takdir etmekten başka yapacak neyimiz olabilir? Onlara ancak minnet duygularımızı ifade edip teşekkür edebiliriz. Genç şair adaylarımızın bu şairleri iyi değerlendirmeleri ve niçin böyle bir yolu tercih ettiklerini iyi anlamalıdır. Taklit ve takip arasındaki fark da buradan kaynaklanmaktadır.

Taklit şiire ilk başlayanlar için belki de kaçınılmaz bir yoldur ama, zamanla bu yolun çıkmaz bir sokak olduğunu anlamak için çok okumak ve değerlendirme ve mukayese yapabilmek gerekir. Özgün şiir ancak o zaman vücut bulur ve bu şiiri yazabilenler şair mertebesine ulaşabilirler. Bunu başarırlarsa, ki başaracaklarından şüphem yoktur, kendi şiirlerinin geleneğini de meydana getirmiş olacaklardır.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Şahsi düşünceme göre günümüz şairi, geleneği bilmelidir ve ondan yararlanmalıdır. Bu bilgiye sahip olmak, günümüz şairine yol gösterici olur ve şiirlerinin ne kadar orijinal ve daha önce söylenip söylenmediği konusunda ışık tutar. Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabileceğini düşünenlerin “şair” mi yoksa “müteşâir” mi olduklarını zaman gösterecektir. Yukarı da bir kez ifade ettiğim gibi genç şair adaylarına tavsiyem; çok okumaları, okuduklarını değerlendirmeleri, geleneğe bağlı şiirimizi yok saymadan, onlardan yararlanarak şiirin yeni ufuklarına yelken açmalarınıdır. Bunun yanında asla ben başardım, bundan sonra söylenecek söz kalmadı, en büyük benim gibi saçmalıklara kapılmadan, alçak gönüllülükle hedefe doğru emin adımlarla yürümeli, sabırla haklarında verilecek değerlendirmeleri beklemelidirler. Tenkit bir şeyi kötülemez değil, değerlendirme, yol göstermedir. Önemli olan tenkide değecek eserler ortaya koymak ve tenkitleri kendine yol gösterici olarak kabul etmektir. Ayrıca kendilerinden önceki şiir bahçelerinin güzellikleri arasında dolaşmak ve o güzel havayı teneffüs etmekten daha hoş ne olabilir ki? Bugünün genç şairleri, yarının genç şairlerinin kendi yetiştirdikleri şiir bahçesinde aynı duyguları yaşamasını istemez mi? Elbette isterler, doğru olan da budur. “Geçmiş olmayanın geleceği de olmaz” özlü sözümüzü, burada hatırlamamızda yarar vardır.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Bence gelenekten beslenmek önemlidir. Gelenekten beslenen şairin şiirlerinde, istese de istemese de geleneğin izleri yer alır. Burada önemli olan geleneğe ait değerleri iyi özümleyip, geleceği besleyebilmektir. Elbette ki bunun bir ölçüsü olmalıdır. Tıpkı bir yemeğin lezzetine katkıda bulunan tuz, biber ve baharat gibi unsurların miktarı ve dengesi gibi dikkat edilmesi gereken bir konudur. Aşırıya kaçmadan ve mahrum bırakmadan gelenekten yeni şiirin nasibini

alması gerekir. Siz bir şair olarak geleneği bütünüyle redderseniz, sizden sonra gelenler de sizin geliştirdiğiniz şiir geleneğini reddederler ve sonunda ortada ele avuca gelecek bir şey kalmaz.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Geleneğe ait malzeme niçin özgünlüğün önünde bir engel teşkil etsin? Geleneğe ait malzeme, aksine özgürlüğün bir teminatıdır. Geleneği kavrayan ve okuyan bir şair adayı özgürlüğü keşfeder ve zamanına kadar ifade edilmemiş ya da edilememişleri keşfederek bu keşiflerini özgürce hayata geçirir. Bence bütün genç şair adayları bu özgürlük pınarından kana kana içmelidirler.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Geçmişle bağlarını koparmayan, yeniliklere açık, gelenekle yeniliği kaynaştırıp ortaya koyabilen her şaire modern gelenekçi şair denilebilir. Burada önemli olan geleneğe bağlı şiiri küçümsemeden ve onu yok saymadan, ondan yararlanarak yeni ufuklara yelken açıp modern gelenekçi çizgiyi yakalamaktır. Geçmiş ve geleneklere bağlı şiiri küçümseyerek ya da inkâr ederek modern şiirin, kendi geleneğini oluşturmada sıkıntılar yaşayacağını düşünüyorum. Bu konuda neyin doğru ve haklı olduğuna zaman karar verecektir.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Gelenek elbette ki sadece şiir ve teknik bahsinden ibaret değildir. İnsan hayatının her safhasında ve faaliyetinde gelenek ve gelişmekte olan tekniklerin önemli bir rolü vardır. İnsan yaşadığı sosyal çevrenin bütün geleneklerinden ve yeni gelişmelerinden etkilenir ve bu etkilerle hayatını tanzim etmeye çalışır. Bu durum edebiyat dünyasında da böyledir, Hiçbir şair ya da yazar geleneğe ve gelişmelere ilgisiz kalarak eser meydana getiremez, mutlaka bu değerlere yaslanmak ve onlardan yararlanmak zorundadır. Bunun aksine bir davranış eşyanın tabiatına aykırı olur.

